

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21-00, polletna K 10-80, četrtletna K 5-40, mesečna K 1-80; za Nemčijo celoletno K 26-40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36-.-.

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov
ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 5, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petletna 30 vin., pogojen prostor, poslena in reklame 40 vin. — Nastala prejemna upravištvo. — Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

Reklamacije lista so poštne proste.

Stev. 499.

V Ljubljani, v ponedeljek dne 3. februarja 1913.

Leto III.

Preden zagrmе topovi...

Ljubljana, 3. februarja.

Nocoj ob 7. je konec premirja na Balkanu. Če se ne zgodi zadnje ure nekaj takega, kar se približuje čudežu, tedaj je verjetno, da bodo imeli prebivalci Odrina neprijetno noč, ker jim bodo topovi godli, kakor se po navadi ne gode v predpustu. In tedaj bomo zopet priče krvavega mesarjenja, besno okrutnega klanja, krvave satire na človečnost, verstvo in kulturo. In tem grotesknejša bo ironija, ker si je šest velesil, ki predstavljajo v svoji domišljiji vso Evropo, šest tednov belilo glave svoje izbrane diplomacije, da bi preprečile novo vojno na balkanskih poljanah. Šest državnih velikanov, ki imajo vso svojo politiko urejeno za »prestiž«, za varstvo svojega ugleda, je dopovedovalo nervoznemu svetu, da naj potolaži svoje razvnete živce, češ na Balkanu se ohrani mir, ker ga hočejo veliki; šest državnih samozvestnežev je stikalo modre visokopolitične glave in krojilo usodo narodov; šest najemnikov glorie in ponosa je z gestami malomarnosti naznačevalo, da ni treba nikomur misliti in skrbeti, dokler imamo teh šest zastopnikov božje previdnosti; naenkrat so napravili pritlikavci na Balkanu svoje križe-kraže, in kakor kafa je izginila modrost in previdnost, slana je vzela prestži in ugled, in šesteroglava Pythia v Londonu stoji pred novo situacijo akor znana koristna žival pred novimi vrati.

Nezaslišano je, pravzaprav, da je to mogoče. Gospa diplomacija je vse izračunala, koncipirala, redigirala, skematizirala, intimirala, eksponirala in komunicirala; a naenkrat se godi vse drugače. Ona ni prognosticirala nobenega prevrata; kako so mogli mladoturki revoltirati? Na njenem programu je bila sprava; kako so mogli balkanski zavezniki odpovedati premirje? Če se gode take reči, tako brez dovoljenja, tako proti sporedu, proti dispozicijam, tedaj... tedaj... no, tedaj tudi visoka evropska diplomacija ne ve, kaj početi. Samo oni, ki menijo, da so gospodje diplomatije potomci drugega Adama, v katerega je Bog oče trikrat dihnil.

Morda pa se celo motimo. Pleše, ki reprezentirajo največji kos evropskega zemljevida, morda le nočejo, ker jih balkanski Maksi in Morici niso hoteli ubogati. Šoba, ki jo drži vesleslavna diplomacija, je morda kazena za nepoštnost balkanskih paglavcev. Če bi bili mladoturki pustili, da bi bil Kamil odgovoril, kakor je nameraval, pa bi bil mir; če ne bi bili zavezniki odpovedali premirja, pa ne bi bilo vojne.

Ona Evropa, ki ne tiči v oficialnih frakih, si je pač mislila to reč nekoliko drugače. Ako se že shaja evropski tribunal, z mandati, ki si jih je sam vzel, bi bilo pričakovati, da naloži največ truda svojim možganom, tedaj, kadar je položaj najtežavnejši. Ko so Turki sami prosili za premirje in so imeli zavezniki sami odgovarjati, je bilo vprašanje hitro rešeno. Ko so se pooblaščenca obeh strank sešli v Londonu, so izhajali brez tujih svetov. In če bi se bili sešli kar pri Cataldži, kjer ni bilo nobenih diplomatovskih klobukov, bi jih bili nemara še manj potrebovali. Ali ves ta čas je bila visoka diplomacija tako postrežna, kakor da so jo naličeli. Potem pa so nastale težave, za katere so zavezniki in Turki dejali, da jih mora rešiti meč. In ta hip je diplomatične uslužnosti konec. Njena dobra volja, ki se je prej izkazovala na vse strani, je naenkrat obšla kakor pretežak voz na blatnem klancu. Evropa ne posreduje več, ne dela nobene »demarše« več, ne prezentira svoje »dobre službe«; takozvana Evropa čaka in — upa.

Čudovito lepo je od prevzvišene diplomacije, da ni izgubila nade. Še zadnje vesti modrujejo, da je vkljub vsemu mogoče, da se še ohrani mir, da se zadnji trenotek prepreči vojna. To je skoraj resnično; temu globokemu razumevanju aktualnega položaja, tej dalekovidni oceni dejanskih razmer gre vse priznanje. Če Turki ne bodo streljali, sekali, bodli, in če zavezniki ne bodo streljali, sekali, bodli, tedaj se skoraj z nezmotljivo gotovostjo lahko zadrži, da je mir — vsaj da je še mir, dokler ne zagrmí vendar top, dokler ne počí vendar puška. To je diplomatska Evropa izvrstno ugenila.

Ali težavneje se nam zdi rešiti uganko, kaj naj se zgodi, da se na bojišču ne zgodi to, kar se navadno godi, kadar je vojna napovedana. Velesile nečejo več posegati vmes, da bi preprečile sovražnosti. Pač mislijo še na nekakšne dobre svete; preden bo ta članek dotiskan, morda še zvemo, da so druge države sledile primeru Nemčije in prijateljsko dejale Bolgarom, da bi se na podlagi turškega odgovora vendar lahko še pogajali. Ali to je vse, ob kar opirajo svoje upanje; in to se nam zdi tako malo, da nikdar ne moremo izkresati iz sebe onega optimizma, ki diči diplomatske ekscelence. Bolgarski se bo najbrže zdela, da ne obsegajo dobri sveti velesil nobene garancije za izpolnitev njenih zahtev; premirje pa je bilo največ zaradi tega odpovedano, ker se je zavezniškom priskrtilo neskončno zavlčenje, pa mislijo, da pridejo z vojno hitreje do cilja, kakor s pogajanjem po turškem načinu.

Bilo bi pač zelo lepo, če bi se še zadnji hip prekalili ukazi za streljanje, za bombardiranje in za naskoke; in če nam prinese današnji dan tako veselo vest, bom neizrečeno zadovoljni. Ali po tem, kar je mogoče spoznavati doslej, ne moremo nikakor gojiti takih lepih upov, ampak moramo radi ali neradi pričakovati, da se prične nocoj drugo dejanje krvave drame na Balkanu, o katerem ne more nihče povedati, kako poteče in kakšen bo konec.

Pravda ameriškanih dinamitarov.

I.

Sodba po naročilu.

Stari in modri Ben Akiba je rekel, da ni nič novega na svetu. Ali senzacionalna sodnijska obravnava proti uradnikom in članom železostavbinske unije v Indianopolisu, v kateri so bili obtoženi uradniki in člani omenjene unije, da so izvršili zaroto za prevažanje dinamita in razstrelivnih snovi, nam pripoveduje, da se je modri Ben Akiba zmotil.

Obravnava je bila dobro pripravljena gledališka predstava, ki je imela namen vsemu ameriškemu gibanju prizadeti smrtni udarec. Ameriška zveza tovarnarjev, zveza državljanov (Citizens Alliance) in narodna zveza stavbenikov so vlekli za kulisami žico. Drugo sta oskrbela Burns, glavar privatnih detektivov, in Mc Manigal, najspretnjši, najizurjenjši izvedenec v dinamitarstvu, pravzaprav glava vseh zločinskih dinamitarov.

V narodni zvezi stavbenikov so stavbeniki, ki gradijo velike in ogromne železne mostove. Ta zveza je pod finančnim pokroviteljstvom trusta za železo in jeklo.

Cela armada zveznih detektivov, kakih 500, je bilo na razpolgo »tvrđki« Miller, Burns in Mc Manigal, da je pričela lov na železostavbinsko unijo po pravilih detektivske umetnosti in prakse.

Že ob koncu obravnave je presenetila vsakega človeka, ki misli s svojimi možgani, mrzlična naglica, ki se je lotila ljudi, kateri so imeli prepeljati obsojence v ječo v Leavenworth, Kansas.

Pri posvetovanju vprašanja, ali naj se dovoli obsojenec »writ of supersedeas«, je Backer, sodnik zveznega prizivnega sodišča v Chicagi pripomnil, da je razočaran nad naglico, katero kaže gosposka, da bi obsojenec iz Indianopolisa prepeljala v ječo, ne da bi jim dala priložnost oskrbeti si varščino.

Ako bi bil sodnik Backer čital v listu »St. Louis Labor« natisnjena pisma uradnikov Missouri Pacific železniške družbe in St. Louis Terminal železnice, tedaj bi to naglico gotovo še ostreje obsodil. Omenjena pisma v »St. Louis Labor« so fotografirana, in ne moremo nikoli trditi, da so ponarejena. Iz priobčenih listov se razvidi, da so štirideset dni preje že vedeli, da bo sodnijska obravnava končana še pred novim letom, da bodo obtoženci obsojeni in da bo poseben vlak naložen z »dinamitardi« vozil okrog novega leta. Pisma bi napolnila več stolpcev. Vsebinske se bavi s prevozom 75 oseb: obsojenih železostavbinskih delavcev in eskorte. Liste je pisal L. L. Kensinger, superintendent »Missouri Pacific« železniške družbe nižjim uslužbencem.

Najbolj značilno je, da so že dne 19. novembra, torej 44 dni preje, preden je bila izrečena sodba, naročili vlak, da so dne 14. decembra vedeli, kdaj da bo izrečena sodba in da so dne 24. decembra dali nalog, da bodo obsojene prepeljali dne 28. decembra.

List z dne 19. novembra 1912 se glasi:

»Cenjeni gospod!

Oddelek za potnike mi je naznanil, da bo naša Vandalia proga mogoče dobila nalog, da prepelje zvezne jetnike in stražnike, kakih 75 po številu iz Indianopolisa v Leavenworth, Kansas.

Kot se nam je naznanilo, bo treba opremiti poseben vlak iz Indianopolisa v Leavenworth. Dasiravno se nismo dobili direktnega naloga, vendar se nam splošno zatrjuje, da bomo mi dobili prevoz jetnikov, da bo vlak pripeljal kasno zvečer v St. Louis, in da se zahteva, da bo vlak ob 8,30 zjutraj v Leavenworthu.

L. L. Kensinger,

superintendent Terminala.

Pismo z dne 14. decembra se glasi:

»Cenjeni gospod!

Poglejte moj list z dne 19. novembra, ki se peča s prevozom zveznih jetnikov in stražnikov na posebnem vlaku preko naše Vandalia proge v St. Louisu, v katerem se govori o prevozu jetnikov iz Indianopolisa v kaznilnico Leavenworth.

V nadaljo informacijo Vam naznanjam, da me je oddelek za potnike obvestil, da bo poseben vlak sestavljen iz dveh voz in enega voza za prtljago, in da se bo prevoz vršil najbrže okoli novega leta, mogoče pa tudi preje.

L. L. Kensinger,

superintendent Terminala.

List z dne 24. decembra se glasi:

»Cenjeni gospod!

Z ozirom na prejšnjo korespondenco zaradi posebnega vlaka za zvezne jetnike in straže preko St. Louisa v kaznilnico Leavenworth.

Ravnokar sem bil obveščen po oddelku za potnike, da se bo prevoz zveznih kaznjencev vršil v soboto dne 28. decembra. Zahteva se poseben vlak, ki bo drugi dan ob osmih dospel v kaznilnico Leavenworth. Nadalje se naroča, da naj vozi poseben vlak iz Leavenwortha naravnost v zvezno ječo, in potovalni agent za potnike je dobil nalog, da za ogibalno službo zaračuna 8 dolarjev od vsakega voza...

L. L. Kensinger

superintendent Terminala.

Ta korespondenca je vtisnila sodnijski obravnavi v Indianopolisu znamenje!

Kdo se je pogajal z železniškimi uradniki za prevoz žrtv, ki so zašle v mrežo od kapitalistov najetih dinamitarov? Kdo je vedel že 40 dni, preden je bila končana obravnava, da bo potreben poseben vlak za 75 oseb? Kdo je vedel že 19. novembra, da bo porota, ki je sestala iz bogatih farmerjev, obsodila obtožence? Kdo je vedel že 14. decembra, da bodo obsojene železostavbinske delavce okoli novega leta prepeljali v zvezno ječo v Leavenworth. Kdo je bil tisti človek, ki je vedel že dne 24. decembra, da bodo prepeljali jetnike dne 28. decembra?

Dne 28. decembra je bila sobota, na kateri je »farmarska porota« poročala o svojem zaključku in priznala obtožence za krive. Gotovo je nekdo računil, da bo sodnik še tisti dan izrekel sodbo. Ker je sodnik izrekel sodbo še le v ponedeljek, se prevoz obsojencev ni mogel izvršiti po določenem sporedu.

Uradna korespondenca železniških uradnikov tvori zadnje dejanje senzacionalne tragedije, ki bo kot taka pod naslovom »Indianopoliska obravnava dinamitarskih zarotnikov« ostala poznana v zgodovini.

Najbrž o tej zadevi še ni bila izrečena zadnja beseda. Uprav sedaj bo marsikdo vprašal: »V čigavi službi je bil državni pravdnik Miller?« ... »Ali je porota sestala iz mož ali iz golega orodja?« ... »Ali je bila justična mašinerija zvezne vlade igračka Burns, Mc Manigala in tovarišev?« ... »Ali se je vršila obravnava pod vplivom narodne zveze stavbenikov in trusta za jeklo?« ... Tako in slična vprašanja je sestavil urednik lista »St. Louis Labor«.

Glavna posojilnica.

Od likvidacijskega odbora »Glavne posojilnice« smo dobili sledeče pojasnilo:

»Skoraj bosta minuli dve leti, odkar se je razglasil konkurz »Glavne posojilnice«. Nebroj upnikov željno pričakuje in povprašuje, kdaj in kako se bo konkurz končal, da dobe vsaj delno plačilo.

Spiro ogromne izgube, ki se je pokazala v denarnem poslovanju »Glavne posojilnice«, se člani seveda boje za svojo gospodarsko eksistenco, muči jih negotovost, koliko bodo upniki od njih zahtevali in koliko bo moral vsak plačati. Likvidacijski odbor »Glavne« ima nalogo zbirati prispevke za poplačilo upnikov »Glavne«, ki bodo le z malim delom pokriti iz konkurza. Dokler pa konkurz ni končan, likvidacijski odbor ne more preračunati natančne vsote. Upniki »Glavne« silijo na to, da se konkurz čim prej konča, ker je to nele v interesu njih samih, temveč tudi v korist članov. S konkurznim postopanjem se končna ureditev samo zavlčuje in neizmerno podraži, ker vsak hip nastane nova pravda, ki je združena s stroški.

Upniški in likvidacijski odbor torej sporazumno delata na to, da se konkurz »Glavne« čimprej konča. Tega cilja pa ni moči tako hitro doseči, kakor bi nekateri nestrpni upniki želeli. Ob vladajoči denarni krizi je izterjavanje terjatev »Glavne posojilnice« sila težavno. Gotovina se ne dobi kar na cesti, in tako gredo zemljišča na prisilno prodajo. Koliko se pri taki prisilni prodaji dobi, je vsakomur znano; saj je še dobro, če se dobi kupec, ki plača zahtevani dve tretjini cenilne vrednosti za kmetstvo posestvo. Zlasti pa ni kupcev za večja posestva. Pri izterjavanju vknjiženih terjatev je torej treba previdnosti. Če naj se terjatve izterjajo za vsako ceno, potem nastane spet škoda upnikom in članom »Glavne«, ker se delež, ki ga bodo morali plačati člani ob vsaki delni ali popolni izgubi ene ali druge terjatve »Glavne«, za vsoto te izgube zviša. Toliko pa se že danes da s sigurnostjo presoditi, da upniki nikdar ne bodo prišli do popolnega plačila svojih terjatev, tem manj, če se bo gospodarska in denarna kriza tako naprej razvijala, kakor se je doslej. Skoraj izključeno je misliti na kako izdatno državno pripomoč. Člani »Glavne posojilnice« naj torej računajo s tem, da se bodo rešili edinole s samopomočjo. Likvidacijski odbor ravna v interesu upnikov in članov »Glavne«, ko namerava v najkrajšem času poskusiti z upniki »Glavne« poravnava na primeren procentualni del njihovih terjatev.

Pravde zaradi neobstoja članstva, ki so vzbujale po vsem Slovenskem živahno zani-

manje, so do malega končane. Po razsodbah, ki jih je izdalo vrhovno sodišče na Dunaju, je član vsakdo, kdor je podpisal pristopnico, plačal ali si dal odtegniti opravični delež ter bil vpisan v register zadržnikov. Noben član si ni bil v svesti, ko je pristopil ali pri »Glavni posojilnici« najel posojilo, kakšno zavezo s tem prevzame. »Glavna posojilnica« je zadruga z neomejeno zavezo. Zadržni zakon iz leta 1873 določa, da jamči za vse plačilne obveznosti take zadruge vsak član z vsem svojim premoženjem. To bi se še dalo prenesti. Toda nesrečna zakonodaja iz leta 1873, ko se je, kakor vobče znano, izvršil strahoviti dunajski borzni krah, je sprejela v zakon tudi določilo, da sme vsak upnik zadruge z neomejeno zavezo svojo nepokrito terjatev eksekucijskim potom izterjati od enega ali drugega člana, ki se mu zdi premožnejši, oziroma od kogar upa najprej dobiti denar. Pri sedaj nameravani reviziji zadržnega zakona se bo ta naravnost kruta in z gospodarskega in obče človeškega stališča naravnost nerazumljiva določba izločila. Veliko zaslugo si bodo pridobili zastopniki ljudstva v državnem zboru, če bodo dosegli, da ta izločitev velja tudi za vse tiste zadruge z neomejeno zavezo, pri katerih konkurzno postopanje še ni končano.

Namen konkurznega postopanja je, pridobiti vsakemu upniku sorazmerno plačilo in sicer iz premoženja, ki ga je imela »Glavna« ob otvoritvi konkurza. V konkurznem postopanju torej prispevki članov ne pridejo v poštev. Te prispevke članov urejuje repartijsko (razdelitveno) postopanje, ki ga ima opravljati in dovršiti likvidacijski odbor. Izgubo, ki se pokaže upnikom v konkurznem postopanju, morajo pokriti člani po razmerju števila svojih deležev in brez ozira na premoženjsko stanje. Ta čas si seveda upniki »Glavne« lahko poiščejo enega ali drugega člana in iz njega izčrpajo vse, kar ima. To ni pravično in utegne uničiti ravno tiste člane, ki bi lahko pripomogli, da pridejo vsi upniki vsaj do delnega plačila. Namen zadržnega zakona ni, enemu upniku dati polno pokritje, drugemu pa nič, ampak nasprotno vsem enakomerno. Zato bo tudi za upnike »Glavne« najboljšje, če se zadovoljijo, da se repartijsko postopanje mirno izvrši.

»Glavna posojilnica« ima po dosedanjih ugotovitvah okoli 500 članov in približno 1200 upnikov. Deficit je velikiški, nepokrita vsota vseh terjatev je tolika, da je ne pokrije premoženje vseh članov, ako vse in vsakega posebej poženo upniki od hiše in od ognjišča, vržejo na cesto in prepuste njega, ženo in otroke najhujši revščini. Od tega ne sme priti! Člani »Glavne« niso zakrivali njenega in svojega obupnega položaja. Kar bodo plačali, bodo plačali zato, ker je upravní svet »Glavne« gospodaril z denarjem, kakor da bi ga iz zemlje kopal. Upravni svetniki so sicer solidarno odgovorni za vso po lahkomišljenosti prizadeto škodo, a kaj pomaga to, ako se ne more izterjati. Člani se bodo torej pokorili za nepravilnosti in protizakonito postopanje bivših upravnih svetnikov »Glavne«. Vsak človeški čut in vsaka človeška postava pa izključuje, da bi se kdo pokoril po nedolžnem. Zato upravičeno upamo, da se bodo upniki »Glavne« odrekli svoji dvomljivi pravici do izterjanja svojih terjatev eksekucijskim potom in da ne bodo preganjali že itak hudo prizadetih članov, katerih kredit silno trpi. V tem slučaju je mogoče, da pridejo vsi upniki do sorazmerno dosti višjega pokritja kakor sicer. Če se upošteva premoženje vseh članov »Glavne«, se mora priti do zaključka, da bo razdelitev po ključu števila deležev neizvedljiva. To uvidevajo tudi pametnejši člani, ki so pripravljani žrtvovati v prid gmotno slabšim članom večji del svojega premoženja, seveda le pod pogojem, da se s tem izpušte iz vseh daljnih obveznosti. Vsak član bo moral pokazati dobro voljo in prispevati po svojih močeh.

Likvidacijski odbor opaža, kako nekateri člani na vse mogoče načine izkušajo, prenesti svoje premoženje na bližnje ali daljne sorodnike ali se ga na kak drug način iznebiti. Vse to se bo izpodbijalo, dotični bodo pa tudi zapadli kazni, ker je prejasen in prepozoren očitni namen, oškodovati upnike »Glavne posojilnice«. Z ozirom na dejstvo, da se je vest o polomu »Glavne posojilnice« takoj zanesla v zadnjo najrevnejšo kočjo zadnje najrevnejše gorske vasi v Slovenskem, je izključeno, da bi se kdo mogel izgovarjati, da ni vedel, čemu člani »Glavne« odprodajajo ali na kak drug način odpujajo svoje premoženje. Torej pamet! Le z združenimi močmi bo mogoče preprečiti uničenje gospodarskih eksistenc in kaznovanje radi neprevidnih dejanj. V tem slučaju bodo prispevale s podporami korporacije, dežela in upamo tudi država.

Likvidacijski odbor pošlje v kratkem poziv na vse člane, naj se odzovejo, koliko in na kakšen način lahko prispevajo z lepa. Tudi tu bo veljalo geslo: kdor hitro dá, dvakrat dá! Če pa se bo raztegnilo odplačilo na dolgo vrsto let, potem se pomnože stroški izterjavanja in bilo bi s takim postopanjem le malo pomagano upnikom in članom. Če se člani ne bodo zavedali svojih dolžnosti, utegne priti neizogibna posledica, da bo večina za njih gospodarstvo težko prizadeta in dotičnim bo potem težko kaj pomagala njih dvomljiva regresna pravica po-

iskati od svojih članov povračilo tega, kar so sami preveč plačali.

Obračamo se torej na upnike »Glavne posojilnice« in med temi v prvi vrsti na najbolj prizadete posojilnice, da omogočijo poravnavo s člani »Glavne«, obračamo pa se tudi do članov, da trezno premislijo resni položaj in omogočijo mirno in pametno poravnavo.

Vabilo na naročbo.

Zarja izhaja vsak dan ob 11. dopoldne in stane naročnina

Za avstro-ogrske kraje:

celoletna	K 21-60
polletna	10-80
četrtletna	5-40
mesečna	1-80

Za Nemčijo:

celoletna	K 26-40
polletna	13-20
četrtletna	6-60
mesečna	2-20

Za ostalo inozemstvo celoletno 36 kron in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezna številka 8 vin. v administraciji in tobakarnah:

Naročnina se pošilja pod naslovom: Uprava ništvo »Zarje« v Ljubljani.

Ljubljana in Kranjsko.

— Kako je lep vojaški stan! Mesec mineva za mesecem, odkar je bilo veliko število rodbinskih očetov pozvanih na »izredne vojaške vaje« in sodeč po zadnjih besedah domobranskega ministra, vojna uprava še ne misli vrniti prizadetim osebam državljske svobode in odtegniti gospodarske katastrofe od hudo zadetih rodbin. Objavili smo nekaj pisem z meje, ki kažejo, kako se godi pod orožjem pozvanim rezervistom. Da je v teh pismih izrečena obtožba vojaške uprave v polni meri upravičena, za to navajamo verodostojno pričjo — Danzerjevo »Armeezitung«, ki zastopa najfanatičnejši konservativizem. »Armeezitung« piše, da je mentura za nič, da so rezervisti oblečeni v cape, ki se niti snaziti ne dajo, ker razpadejo ob najhujši dotiki. Obuvalo je še žalostnejše. Pri mnogih oddelkih nimajo niti toliko zimskih čevljev, da bi vsak mož dobil svoj par in nekatere kompanije nadomestnih rezervnikov morajo puščati do 40 mož pri pohodih doma, ker so napol bos. S perilom je vojaštvo strašno slabo preskrbljeno: Moštvo ne menja srajce in spodnjih hlač po sedem tednov! Tudi hrana je povsem nezadostna. Oficir v »Armeezitung« piše dobesedno: »Naj pride komisija na mejo, naj se nje člani oblečejo v rezervistovsko monturo, naj delajo vaje v lepem in gredem vremenu, časih tudi po noči in naj dobivajo po dvakrat na dan črno kavo in po 200 gramov mesa! Radovedni smo, kakšno poročilo bi potem spisal!« Svojo kritiko škandaloznih razmer zaključuje »Armeezitung« tako le: »Take oskrbe je sposobna naša »moderna« intendantca. Človeku, ki gleda danzadnem to mizerijo, se zdi, kakor da živi v časih sedemletne vojne. Vojna bi bila desetkrat boljše od takega življenja!«

— Za Tonetom Kogejem. Umrli je mož v Idriji, ki je bil zvest pristav socialne demokracije. Kot mlad rudar se je oklenil socializma — kot odrasel mož, gromotno dobro podprt, pa je zvesto stal ob strani gibanju. Pomagal je vsakomur, če je le mogel. Bil je med ustanovitelji »Občnega kons. društva v Idriji«, prvi kontrolor in pa prvi njegov poslovodja. Ponejke je prevzel doma gospodarstvo ter otvoril gostilno »pri Tončku«, ki je bila ves čas središče socialno demokratičnega gibanja v Idriji. V njegovi hiši v Idriji so že ves čas društveni prostori delavskih organizacij. Tonček Kogej je bil mož poštenjak, ki mu ohrani delavstvo v Idriji hvaležen spomin. — Zadnje čase je hudo trpel na želodčni boleznii, kateri je tudi podlegel. Naj mu bo zemljica lahka!

— Iz Društva inženirjev v Ljubljani. Sinoči, 31. m. m. je predaval »D. I. v L.« ob znatni udeležbi g. prof. Wester o reformiranih srednjih šolah. Predavanje o reformiranih srednjih šolah v inženirskem društvu ima poseben pomen, ker je znano, da so baš inženirji začeli s propagando te misli v Avstriji. »Stalna delegacija avstrijskih inženirjev« je že leta 1901 povzročila, da se je vpeljala opisna geometrija na gimnazijah kot postranski predmet, in leta 1908 je delegacija dosegla, da so se osnovala v Avstriji prve tipe gimnazijskih reformnih zavodov. »St. d. av. inženirjev« pa je ostala tudi do danes iskrena zagovornica teh reformnih zavodov in tako je izrazil g. prof. Wester po svojih izvajanjih o pomenu in obsegu realnih gimnazij in reformnih gimnazijah željo, da bi vršilo »D. I. v L.« v malem ono delo, ki ga vrši »Stalna delegacija« v velikem. Po vseh kroninah eksistirajo že taki zavodi, samo pri nas se ne ganemo. Velika prednost teh zavodov je, da so abiturientu odprte vse poti in da si torej šele v razsodnejši starosti volji svoj poklic, med tem ko si ga mora voliti sedaj učeča se mladina v starosti, v kateri ne more niti oddaleč še oceniti težav voljenega poklica in istotako tudi ne svojih zmožnosti. Profesor Wester je odnesel s snočnega večera zagotovilo, da se bo »D. I. v L.« s pomočjo profesorkega društva in dr. prav energično lotilo tega vprašanja in da ga spravi v najkrajši dobi pred širši forum.

— Brzovjavna postaja v Šmartnem pri Lj. ti je dovoljena z odlokom trgovskega ministrstva z dne 20. decembra 1912, št. 56.636 B. Občina, oziroma interesenti bodo prispevali 1200 kron. Z delom se prične takoj, ko bo vreme dopustilo.

— Zdravstveno stanje mestne občine Ljubljanske od 19. do 25. januarja 1913. Novorojenec je bilo 25, mrtvorojenci 3; umrlo jih je 32, in sicer 17 domačinov in 15 tujcev. Za letko

so umrli 4, vsled mrtvouda 3, za različnimi boleznimi 25. Za škrlatno je zbolel 1.

— S trehulom za kruhom. V petek sta se z južnega kolodvora odpeljala v Ameriko dva Slovenci in 4 Hrvatice. Iz Dunaja se je povrnilo 21 Kočevarjev, v Budimpešto je šlo pa 6 Hrvatov.

— Trije mladi tatovi. Pred tukajšnjim deželnim sodiščem so bili te dni obsojeni trije mladi tatovi. Oskar Gerše, 17 let star, mehanik iz Loškega potoka, in Lovrenc Končina, ravno toliko star, ključavničarski vajenec iz Tržišča, sta navzlic svoji mladosti potepuhva in skrajno nevarna tatova in vlomilca. Ko je bil minulo leto Gerše zaradi tatvine od zagrebškega sodišča obsojen v zapor, se je tam seznanil z nekim Mato Vevercem. Tega je opeharil s tem, da mu je lagal, da je baron, da poseduje njegov oče veliko premoženje, nakaar mu je ta, ko sta bila iz zapore izpuščena, kupil novo obleko, perilo in obutev, ter mu še v gotovini dal 200 K. Lahkovernost tega človeka je skušal po preteku nekaj dni še nadalje zlorabljati s tem, da mu je pisal, naj mu pošlje še 50 do 100 K, kar pa je Veverca k svoji sreči le premislil in mu denarja ni poslal. Prišel je v Ljubljano, kjer se je sešel z drugim malopridnežem Lovrencem Končino, ki je v tem času ravno od svojega mojstra Janeza Luznarja pobegnil. Potepala sta se po Koroškem, odšla na Tirolsko, kjer so ju v Liencu zaradi vlačugarstva zaprli. Gerše se je izdal pri sodniji za Turka, Ahmeda Hamadja, Končina pa za Srba Pavla Petrovića. Po prestani kazni osmih dni sta se vrnila v Ljubljano, kjer sta iz Luznarjeve delavnice vzela 17 vitrihov, katere sta za svoje vlomilne namene nujno potrebovala. Izvršila sta deset drznih vlovov, deloma v ljubljanski okolici, na Gorenjskem in Dolenjskem. Najboljše se jima je izplačal vlom pri Plankarju, kajti kakor ta trdi, mu je bilo v noči na 11. oktobra ukradenih 457 kron gotovine in za 436 K 60 vin. raznega blaga. Temu nasproti trdita obdolženca, da sta v gotovini odnesla 1 K 79 vin. in za okoli 80 K blaga. Tudi pri vlovu v Olifčičevi trgovini se jima je obneslo. Dobila sta 180 K gotovine in za 40 K 50 vin. raznega blaga. Poskusila sta tudi pri belem dnevu svojo srečo v Radovljici in sicer v stanovanju zdravnika dr. Jelovška, ker sta od nekoga izvedela, da tam kar po mizah leži denar. Končina je pisal dr. Jelovšku pismo, da je Ušarjeva žena na Brezjah nevarno zbolela ter da se naj takoj k nji pripelje. Gerše je pa to pismo oddal. Ko se je zdravnik odpeljal, je šel Končina k njegovi kuharici z naročilom, da naj gre za gospoda v Predtrg po kovčeg. Edina zapreka je bil še domači uslužbenec, katerega se nista mogla iznebiti. Med tem se je pa že vrnil zdravnik in obdolženca sta pobegnila na Bohinjsko Belo, kjer sta drugo noč vlomila v Olifčičevo trgovino in se s tem plenom odpeljala v Trst. Tu sta se sešla s tretjim soobtožencem Maksom Rozmanom iz Ljubljane, ki je tudi nevaren tat. Ta je služil v gostilni v Lloydovi palači. Dogovorili so se, da so skupno vlomili v prazne gostilniške prostore in od tu so predrti tanko steno trafike Julije Podieh, ter pobrali v gotovini in v blagu za 250 K. Krenili so s tem plenom peš proti Postojni, kjer so jih orožniki aretirali. Obdolženci priznavajo navedena dejanja. Sodišče je obsodilo Geršeta na dve leti, Končino na 18 mesecev težke ječe ter pri obeh izreklo, da se odasta po prestani kazni v prisilno delavnico, Maks Rozman pa je dobil eno leto težke ječe.

— Izgubljeno in najdeno. Uradnik državne železnice gosp. Leon Schott je izgubil 50 K, obstoječih iz dveh bankovcev po 20 K in enega bankovca za 10 K. — Kuharica Marija Pilarjeva je našla denarnico s srednjo vsoto denarja. — Dijak Leopold Rihar je našel denarnico z malo vsoto denarja. — Pravnik gospod Ivan Košiček je našel denarnico z manjšo vsoto denarja.

Znana stvar je, da kava brez dobrega kavnega pridata ni dobra in okusna. Ravno tako je pa tudi znano, da je najboljši kavni pridelek Kolinska kavna primes z znamko »Sokol«, ki je obenem tudi pristno domače blago. Vsaka gospodinja jo najraje kupuje.

Koristen nasvet.

Da sem bogat veleposestnik, bi volil s klerikalci; da sem bogat fabrikant ali trgovec, bi volil z liberalci; da sem delavec, bi seveda volil s socialisti. — Besede, ki jih je odlični nemški sodnik izrekel o volitvah, veljajo v polni meri tudi za časopisje. Delavec, ki jih ne uvaža, ne kupuje ali naroča časopisje svojih gospodarskih in političnih nasprotnikov, škoduje sam sebi najbolj, ker podpira in jači svoje nasprotnike.

Delavski boj zahteva od delavca samostojno politično prepričanje. Nasprotniškem časopisju pa je deveta brigada, ali zna delavec samostojno presojati politična vprašanja, ali ne: narobe — čim manj samostojno mislijo delavci o političnih vprašanjih, čim manj spoznavajo svoj položaj v družbi, čim manj poznajo svoje lastne razredne interese, tem lažje se dajo gospodarsko izkoriščati, tem rajše jemljejo lepo laž za čisto zlato.

Velika zasluga delavskega časopisja je, da opozarja delavce na človečanske pravice, da jih pripravlja, vzgaja in šola za gospodarske in politične boje. Delavstvo ima svoje lastno časopisje za brambo svojih interesov in zatoorej ne more in ne sme noben politični in strokovno organiziran s kupovanjem ali naročanjem nasprotniškega časopisja množiti veljavo svojih nasprotnikov. Delavec, ki kupuje tuje časopisje, ustavlja razvoj vse družbe.

Stvar je jako preprosta in nič mnogo bistroumnosti ni treba za spoznanje, da je veljava delavstva v javnem življenju narasla le vsled razširjenja socialističnih idej, vsled agitacije in organizacije. Ampak oboje je neuspešno, ako se ne naslanja na razvito delavsko časopisje. Če je časopisje v resnici najizdatnejše sredstvo, da si delavstvo pribori moč in veljavo, je jasno,

da je delo časopisja tem uspešnejše, čim več ima čitateljev.

Vsak delavec najbolj streže interesom svoje družine, zlasti svojih otrok, ako je naročen na socialno demokratično časopisje. Tisti soldati za socialno demokratični list se z bogatimi obrestmi poplačajo, to naj bi predvsem razumele delavske žene, ki le še prepogosto odvrtačo moža od naročanja in čitanja delavskega časopisja.

Ob koncu meseca ne moremo delavstvu postreči z boljšim nasvetom, kot je ta: Vsak čitatelj »Zarje« glej, da pridobi svojemu glasilu novega naročnika. Z enim samim novim naročnikom podpre prav izdatno svoj list in privede štiri, pet brezbrzižnih delavcev v vsakdanjo socialistično šolo.

Uvažuj ta nasvet!

Listnica uredništva. S. T. v Trb.: Naznačilo, da je seja krajevnega delavskega odbora rudarske zadruge preložena, smo dobili šele v soboto popoldne.

Stajersko.

— Trbovlje. Članom krajevnega delavskega odbora rudarske zadruge druge skupine naznanjamo, da jih bomo na prihodnjo sejo povabili zvabili, ker je seja na dan 2. februarja odpadla.

Goriško.

— Samomor v Nabrežini. V petek ob 4. popoldne se je v nabrežinski restavraciji ustrelil 28letni natakarc Franc Cankar, doma iz Vrh-nike. Oddal je nase tri strele: dve krogli v glavo in eno v prsi. Po naročilu poklicanega zdravnika so nevarno ranjenega nesrečnika prepeljali v tržaško bolnišnico. Samomorilec ki je pred leti poizkusil končati si življenje, trpi na neozdravljivi živčni bolezni in v pismu, naslovljenem na svojo mater, navaja nevrozo za vzrok samomora.

Trst.

— Politični odbor jugoslovanske socialno demokratične stranke ima v ponedeljek 3. februarja ob pol 9. zvečer izredno važno sejo v svojih prostorih. Vsem odbornikom priporočamo prav toplo, da se seje gotovo udeleže.

— Kaj pa mi? Te dneve se je vršil v Trstu občni zbor tržaške skupine »Legge nazionale«. Iz poročila je razvidno, da je tržaška skupina nabrala v pretečenem letu preko 200.000 K. Lanski Legin ples sam je donesel nad 11.000 K čistega dobička. Ni ga italijanskega nacionalca, ki ne bi bil daroval Legi večjega ali manjšega darila. Tudi nemški nacionalci znajo nabirati za svojo šolsko družbo in Ciril-Metodova družba tudi ne zaostaja za drugimi. Delavci se od meščanstva v tem pogledu lahko marsikaj nauče. Kakor žrtvujejo drugi za svoje institucije, bi morali žrtvovati tudi delavstvo za svoje. Naša izobraževalna društva, ki vrše med delavstvom plemenito kulturno delo, bi morala biti deležna vse večjega zanimanja. Vsak delavec bi moral biti član našega »Ljudskega odra« ali član katere njegove družine. Poleg vsega pa delavci ne bi smeli pozabiti v nobenem slučaju in ob nobeni priliki svojega delavskega časopisja, predvsem naše »Zarje«. Saj vrši v polni meri nalogo ljudskega učitelja in delavskega branitelja. Drugi so člani svojih društev. Mi vsi bi morali biti člani naših društev in bi morali biti naročeni na »Zarjo«. Drugi nabirajo za svoje institucije, mi bi morali nabirati za svoje. »Legge Nazionale« uči delavstvo, koliko mora žrtvovati za svoja društva in za svoje liste.

Umetnost in književnost.

— Slovensko gledališče. Z veliko vnemo je prigovarjala uprava slavnemu občinstvu, naj pride v soboto v gledališče; vse mu je povedala, kar misli, da rado sliši: Igra, ki jo misli uprizoriti, bo za nas nova — to je nekaj za radovednost; vesela je — resnoba torej ne bo motila predpustnega razpoloženja; francoska je — to je skoraj toliko, kakor če bi se reklo, da je pikantna; in lahka je — to je morda glavno, ker jamči, da ne bodo imeli možgani nič truda in napora. In vse to je precej resnično. Pa vendar je Mala čokoladarica, ki polni vkljub svoji francoski provenienci, ali pa morda prav zaradi nje gledališča v Berlinu, v Drazdanih in na Dunaju, pri nas privabila tako malo občinstva na svojo premiero, da bi morala pravzaprav res izvršiti svoj sklep in postati tuma, če ne bi bilo to v nepremagljivem navskrižu z njenim značajem. Seveda ne bi bilo nič drugače, ako bi bili igrali Hamleta — nemara bi danskega princa še bolj ignorirali. »Mala čokoladarica« je torej lahka francoska komedija, spretno zgrajena, ne duhovita, vendar pa dovtipna, ne umetniška, vendar pa teatralna. Gospod Paul Gavault, ki jo je sestavil lepo po pravilih, je najbrže prepričan, da je v njej tudi psihološka ideja; ali vrtoglavo dekle, kakršnih poznamo z odrza že več, je tudi brez takih globokih zahtev lahko zabavno. Veselih iger zahtevajo ljudje veliko. Revizorji pa ne prihajajo vsak dan na svet. Naposled nam je Gavault vendar ljubši od firme Blumenthal in Kadelburg. Za povest o muhasti hčerki čokoladnega milijonarja imamo seveda premalo prostora; konstatiramo, da se je občinstvo veliko smejalo, in to bodi dovolj. O predstavi bi se dalo povedati marsikaj pohvalnega; ali predvsem moramo omeniti, da pri nas še vedno ne znajo igrati veselih iger v pravem tempu. Konec je bil napovedan na gledališkem listku ob pol 10, dočakali pa smo skoraj pol 11. v gledališču. Ampak če bi se bilo igralo, bi bila predstava res ob pol 10. končana. Najboljša je bila ga. Kreisova, ki je igrala glavno vlogo gibčno, živahno, muhasta — vobče dovršeno. Priznanje zaslužio ostale dame — ga. Bukšekova, ga. Juvanova in gdčna. Danilova. Prav dober

je bil g. Bohuslav v vlogi domišljavega slikarja in zvočnika. Tudi g. Povh je bil umesten kol lahkoživi očka male Benjamine. G. Fišer ima v svojem organu nekaj nendaravno patetičnega, tako da je včas kar mučno; dvomljivega dejstva, da se Benjamina zaljubi vanj, ni napravil nič bolj verjetnega. Ostale vloge so epizodne, in so bile deloma boljše, deloma slabše.

— Svetovni jezik »Ido«. Socialistično delavstvo severne in srednje Evrope se v vedno večji meri uči svetovnega jezika »Ido«, ki naj omogoči pripadnikom različnih narodov neposredno medsebojno razumevanje. Za člane malega naroda je tak mednarodni občevelni pripomoček tem potrebniji. Vse, ki se zanimajo za Ido, opozarjamo na slovensko učno knjigo svetovnega jezika, ki jo je izdal g. J. Kovačič, nadučitelj v St. Vidu p. Juno; knjiga stane 1 K in se dobi pri avtorju in po knjigarnah.

Delavsko gibanje.

— Kolektivna pogodba dunajskih mizarjev obnovljena. Ena najvažnejših pogodb, ki se iztečejo letos, pogodba dunajskih lesnih delavcev, ki velja za 15.000 delavcev, je bila 26. t. m. obnovljena. S tem je močni delavski skupini pritrjen v letošnjem letu boj, kar znatno izboljšuje položaj ostalega delavstva. V nedeljo je shod mizarjskih zaupnikov, ki se ga je udeležilo blizu 1000 mož, potrdil načrt nove pogodbe, ki ga je predložil pomočniški odbor in odobrila zveza mojstrov. Prvič so dunajski lesni delavci dosegli letos novo pogodbo brez stavke ali izprtije. Glavne določbe nove pogodbe so: Delovni čas s četrtturnim zajtrkovnim in enournim opoldanskim odmorom traja od 7. jutrat do četrta na šest zvečer; delovni čas na teden znaša 53 in tri četrt ur. Minimalna mezda se je zvišala splošno za 3 vinarje na uro, ravno kar izučeni pomočnikom in pomožnim delavkam za 2 vinarja; 1. junija 1915 se zviša pomočnikom z dveletno prakso za nadaljna 2 vinarja, ostalim — izimši pravkar izučene in pa neizučene pomožne delavce — za 1 vinar. Na mezdne in časovne določbe v tarifu so vezani tudi oni mojstri, ki vstopijo pozneje v zvezo mojstrov. Vsled praznovanja 1. maja pomočniki ne smejo biti oškodovani. Za poravnavo sporov iz pogodbe je določena posebna pravna komisija in razsodišče. — Dunajski lesni delavci so s svojo kolektivno pogodbo leliko zadovoljni. Veliko število tarifnih pogodb bo treba obnoviti. Skoro v vsej stavbni obrti, v mnogih kovinarskih obratih, v tiskarstvu in v mnogih drugih panogah potečejo letos pogodbe.

— Strokovna organizacija in gospodarska kriza. Pomen strokovne organizacije je najbolj očiten v časih gospodarskih kriz, kakor se pojavljajo sedaj. Organiziranega delavca varuje brezposelnostna podpora organizacije pred najhujšo bedo, dočim se neorganiziran delavec ne more nasloniti na nobeno pomoč. Ampak še veliko večja je korist strokovne organizacije za vse delavski razred. V časih gospodarskega propadanja so rasle mezde tudi prel. dokler si delavci niso ustanovili svojih organizacij. Ako je več dela kot delavcev, grede mezde kvišku same od sebe. Ampak slabi časi so prej zopet vse vzeli, kar so dobri časi prinesli. Odkar štiti tjo močnejše strokovne organizacije delavstvo, so se razmere izpremenile: organizacije onemogočajo, da bi kriza pokopala vse priborjene uspehe lepših časov. Časih se jim celo posreči, da izsilijo nove uspehe, kar posebno jasno kaže obnove kolektivne pogodbe dunajskih lesnih delavcev. Nedvomno bi bili mizarjski pomočniki ob ugodnih gospodarskih razmerah več dosegli kot skrajšanje delovnega časa za pol ure in zvišanje mezde za dva do tri vinarje na uro. Ampak ravno mizararska obrt je od gospodarske krize močno udarjena in število brezposelnih mizarjev je po vsej državi veliko. Da se v teh hudih časih delovne razmere niso poslabšale in da je delavstvo pridobilo celo nove uspehe brez boja, je dokaz, kakšna silna moč je zbrana v strokovni organizaciji. Nikdar bi se podjetniki v takih kritičnih časih ne vdali, ako ne bi vedeli, da stoji za delavskimi zahtevami močna strokovna organizacija, ki je pripravljena in oborožena tudi za boj.

— Zapiranje trgovin. Zakon o zapiranju trgovin določa: 1. Pomožni delavci v trgovini morajo imeti po končanem delu vsaj enajst ur nepretrganega počitka; 2. prodajalne, pisarne in skladišča se morajo zapirati najkasneje ob 8. zvečer, v trgovini z živili najpozneje ob 9. zvečer; deželna vlada s me odrediti, da se zapirajo prodajalne prej. Zoper ta zakon se upirajo kramarji, češ da je krivičen, ker predpisuje zapiranje trgovin tudi onim trgovcem, ki nimajo zaposlenih pomožnih delavcev. Krščanski socialci in nemški nacionalci so vložili v poslanski zbornici predlog, da se odpravi obvezno zapiranje prodajaln. Da prestrežejo napad na pravice trgovskega oboja, so vložili socialno demokratični poslanci nasproten predlog, ki določa: 1. Pomožnim delavcem in vajencem v trgovski in špedicijski obrti je po končanem delu dovoliti d v a n a j s t u r nepretrganega počitka; deželna vlada lahko odredi, da se ta počitek začne ob sedmih ali pa tudi prej. 2. Prodajalne morajo biti zaprte od 8. zvečer do 7. jutrat; deželna vlada pa sme odrediti, da se zapirajo prodajalne že ob sedmih. Ako obvelja socialno demokratični predlog, bo omogočeno deželni vladi, da določi začetek nočnega počitka za pomožne delavce v odprtih prodajalnah na sedmo, v pisarnah na šesto uro tuj tam, kjer se ne more odločiti za splošno zapiranje trgovin ob sedmih. Na ta način se olajša zapiranje trgovin ob sedmih in prepreči, da bi nastavljeni in hlapci delali naprej v zaprtih trgovinah.

— Zavarovalni kapital zoper zadržno ljudsko zavarovanje. Na milijone delavcev je zavarovanih pri kapitalističnih ljudskih zavarovalnicah. Nemška konsumna društva so v zvezi s strokovnimi organizacijami ustanovila zadržno ljudsko zavarovalnico »Ljudsko Oskrbo«, da se ljudsko zavarovanje iztrga za-

sebnemu kapitalu in izroči delavski upravi. O načrtu je »Zarja« svoj čas obširno poročala. Delavska ustanova je šla zavarovalnemu kapitalu na živce in trideset kapitalističnih zavarovalnih družb je brž ustanovilo konkurenčen zavod »Nemško delniško družbo za ljudsko za-

varovanje«. Nemška vlada kajpakda podpira novo kapitalistično podjetje.

== Nemčija na predvečer orjaškega meznega boja? Po prizadevanju bivšega trgovskega ministra so se danes obnovila razbita pogajanja v nemški lesni obrti.

Pred novo vojno.

Nocoj se konča premirje. Diplomacija še vedno upa, da ne bodo zagrmeli topovi. Zavezniki in Turki so pripravljeni za boj.

TURŠKE PRIPRAVE.

Generalski svet.

Carigrad, 2. Vrhovni poveljnik Izet paša se je vrnil od Cataldže. V vojnem ministrstvu je bil pod njegovim predsedništvom vojni svet, katerega so se udeležile najvišje vojaške osebnosti.

Ladje ne smejo odpluti.

Carigrad, 2. Vojno ministrstvo je izdalo prefektu luke ukaz, da zabrani odhod vseh turških trgovskih ladij, kar jih je v luki, in jim naloži, da imajo izkrcati vse svoje blago.

Častniki in vojniki v taboru!

Carigrad, 2. Vrhovno armadno poveljništvo je izdalo ukaz, da imajo vsi častniki uradniki in vojniki čatalške armade, ki so še na dopustu, nemudoma odriniti k svojim četam in se zgledati pri poveljništvih. Častniki vzhodne armade, ki so bili stavljeni na dispozicijo, se imajo v 24 urah zgledati, da se vrnejo na svoja mesta. Častniki, ki se ne zgledajo v predpisanim času, se izbrisajo iz armade. (To je ukaz, ki daje disciplini prav slabo izpričevalo!)

Kurdi.

Carigrad, 2. Kurdski senator Abd ul Kadir je pozval vse Kurde, ki so bili vpisani kot prostovoljci, da se nemudoma zgledajo pri nabornih uradih.

TUDI TURČIJA NE PRIPUŠČA POROČEVALCEV.

Carigrad, 2. Vojno ministrstvo je naznanilo poslaništvom, da vlada ne pripušča vojnih poročevalcev na bojišče; torej bi se mogli dopisniki te na svojo odgovornost udeležiti vojne.

Manifest Izet paše.

Carigrad, 3. Vrhovni poveljnik turške armade Izet paša je izdal vojski sledeči ukaz: »Njegovo Velikanstvo mi je izročilo poveljništvo armade. Zanašajoč se na vašo in božjo pomoč sem sprejel to čast. Vsi poznate dobro nakane in barbarstva naših sovražnikov, ki nas hočejo osramotiti. Bodočnost in čast otomanske države je v vaših rokah. Ves narod polaga vse svoje upanje v popolno slovo vojaštva in častnikov v boju zoper sovražnika. Narod vam izroča sveto dolžnost, da rešite domovino in državo. To je vse, kar vam imam reči. Svetu moramo dokazati, da smo Turki. Prepričan sem, da se lahko zanašam na vsakega izmed vas, kadar gre za rešitev domovine. Narod, ki je pripravljen, da pogine za svojo vero in domovino, zasluži božjo zaščito.«

Stališče velikega vezirja.

London, 2. »Daily News« javljajo sledečo izjavo Mahmud Ševketa: Prevzel sem obrambo Odrina in Cataldže kot conditio sine qua non. Tako hoče narod, in če se to ne izpolni, imamo revolucijo. Zato ne morem biti ne jaz, ne nihče tako predzren, da bi se to odstopil. Dali smo polovico Odrina in bili smo pripravljeni porušiti utrdbe v svoji polovici. V bolgarskih rokah ne bi ohranili Odrin ne svoje vojaškega, ne trgovskega pomena. Turki niso sejmariji, ki mešetarijo, ampak vojaki; Bolgari so pa kmetje, narod brez časti, ki bi vodil najkrevnejšo vojno zaradi enega kilometra zemlje. Raznašale so se vesti, da je Rusija pritiškala na Turčijo, češ, da izvrši pred Carigradom mornariško demonstracijo, ako Turčija ne odneha. Ali te vesti so izmišljene. Turčija ne jemlje bolgarsko-rumunskega konflikta v poštev, in nič ni verjeti, da pride tam do vojne. Če bi tudi tristoletni rumunskih vojakov prestopilo bolgarsko mejo, ne pomeni to nič. Vojsko pri Cataldži in pred Carigradom spremljajo simpatije vsega turškega naroda. Lahko se pravi, da stoji pri Cataldži vsa Turčija zoper balkansko zvezo. Če pride do bitke, bo ena ali druga stran uničena, zakaj to bo boj za življenje in smrt. Samo velesile bi mogle preprečiti zadnji boj.

TURKI V SOLUNU.

Solun, 3. Grške oblasti so prišle na sled mladoturški zaroti, ki ima namen organizirati vstajo. Storjeni so potrebni ukrepi.

VOJNA ALI REVOLUCIJA.

Carigrad, 2. Veliki vezir dobiva vsak dan pisma od vojakov, ki mu groze s smrtjo, da maščujejo Nazima. — Pravi, da je zbor vojakov pri Hademkeju izvolil novega vojnega ministra. Vojška liga, ki ima sedež v San Stefanu, je poslala deputacijo k velikemu vezirju, ki je izjavila, da se za Nazimovo smrt lahko na ta način zadoščenjuje, če začne takoj z vojno. Če pa bi predal Odrin in otoke, naskočijo armada brez obzira na sovražnika Carigrad in pobije vse mladoturke.

Dan usode.

Carigrad, 2. »Tanin« piše: »Jutri bo pokopana zgodovinska slava dveh stoletij, ali pa bo dosežena največja neodvisnost naših narodnih sil. Vsi moramo imeti pred očmi slaven dekret iz leta 1871., s katerim je bil mobiliziran ves francoski narod.«

Turško ljudstvo želi mir?

Pariz, 2. »Matin« pravi, da je po brzogajnih vestih iz Carigrada sklepati, da želi turško prebivalstvo miru.

Turčija in Egejski otoki.

Carigrad, 2. Porta je razposlala vsem poslanikom obširno okrožnico, s katero obrazlaga svoje stališče, da ne more predati egejskih otokov Grški, in pobija grške argumente s turškega stališča.

Odhod Izet paše.

Carigrad, 3. Vrhovni poveljnik Izet paša je zopet z generalnim štabom odpotoval k armadi pri Cataldži.

NA SVIDENJE!

London, 2. Grški ministrski predsednik Venizelos je z delegatom dr. Streitom zapustil London. Pred odhodom je dejal zastopniku Reuterske agenture: Ne poslavljam se definitivno, ampak pravim »Na svidenje!« Prepričan sem, da bomo v kratkih tednih zopet v Londonu, da sklenemo mir; prej pa morajo Turki priznati svoj poraz in na bojišču podpisati mirovne preliminarje.

PUTNIK V SKOPLJU.

Belgrad, 2. Šef generalnega štaba vojvoda Putnik se je odtod vrnil v Skopje.

BALKANSKA SLOGA — PROVIZORIČNA.

London, 2. Venizelos je pred svojim odhodom izjavil, da je balkanska zveza sedaj popolnoma čvrsta, kaj bo pa v treh mesecih, je težko reči. Če pride do tega, da morajo v torek govoriti topovi, naskočijo zvezne vojske skupno Odrin in ne odneha, dokler ne prisilijo Turčije na bojišče za mir.

BOLGARI ZAPIRAJO KOMITADŽIJE.

Solun, 2. Na ukaz bolgarske vlade so v okraju Seres prišli več kakor 200 bolgarskih četašev, ker so se med vojno udeležili ropov in okrutnosti. Med zaprtimi je tudi vodja komitadžij Dumbalakov, ki je bil nekaj časa v Langaci namesčen za prefekta.

ITALIJA NE ZAHTEVA PREISKAVE.

Rim, 2. Vesti, da je Italija predlagala sestavo mednarodne komisije, ki bi imela preiskati pritožbe zaradi grozodejstev med vojno, se ne vjemajo z resnico.

STOTISOČ MOŽ NASKOČI ODRIN.

Rim, 3. Tukajšnja »Tribuna« objavlja razgovor svojega dopisnika z adjutantom vojvode Putnika, ki je dejal: »Če bi bil blaznost novega turškega kabineta imeti vojno, jo bo imelo: hitro, kratko, viharno vojno! Ne morem in ne smem natančno označiti načrta za novo vojno, ali to lahko povem, da bo glavna sila zaveznikov, za katero prihajajo v poštev bolgarske in srbske čete, osredotočena pred Odrinom, da izsili kapitulacijo. Pred Cataldžo se zadovolje Bolgari z defenzivo. Naskakovali ne bodo, ampak bodo vezali turške moči. Srbi pošljemo pred Odrin 30.000 mož; z onimi 60.000 možmi, ki so zdaj pred Odrinom, bo to torej 90.000. Bolgari pa zbero pred trdnjavo še večjo moč, tako da bomo imeli za naskok na trdnjavo stotisoč mož, in Bolgari nastavijo tudi takoj velike topove za obleganje. Kar se tiče bombardiranja, so bili vsi naši predlogi za človečnost in naše želje, da se varuje življenje in stavbe v obleganem mestu, doslej zaman. Vsa odgovornost za grozen bombardna pade torej na mladoturke. Prisilili so nas na brezobzirno vojno, torej se ne moremo več ozirati na pravice usmiljenja. To bo najzlostnejša in najbolečnejša stran v zgodovini vojne; ali balkanskih zaveznikov ne zadene ne odgovornost ne krivda. V enem tednu bomo imeli v svojih rokah mesto ali pa njega razvaline.«

KAJ MISLI ŠUKRI-PAŠA.

Pariz, 2. Iz Carigrada poročajo, da je neki mladoturški list objavil sledeči brezzični brzogaj odrinskega poveljnika: »Moj odpor bo trajal, dokler mi ostane le še en mož, in tega zadnjega ustrelim potem s svojo roko, da ne pade v bolgarske roke. V mestu je 40.000 Bolgarov; preden pa prepustim mesto sovražniku, bo teh 40.000 Bolgarov zavrtih v mrtvaške roke.« V tukajšnjih krogih ne verjamejo v pristnost tega telegrama.

Odrin upa na zmago.

Carigrad, 3. Vlada objavlja brzogaj odrinskega valija Hali-bega, da je trdnjava z vsem preskrbljena in da upa na zmago. Nova vlada je vtila vojakom in prebivalcem nov. pogum. (Opazka o novi vladi dela ves brzogaj sumljiv.)

BOJEV NI BILO.

Solija, 2. Iz Carigrada so poročali zunanji časopisi, da so bile pri Cataldži med prednjimi stražami praske, ki so se razvile v boje z znatnimi izgubami. Enako so poročali tudi z Galipolija. Vlada ni dobila nobenega poročila v tem zmislu. Te vesti se morajo torej smatrati za izmišljene.

Carigrad, 2. Vlada zanikuje vse vesti o bojih med prednjimi stražami.

HAMIDIJE NI POTOPILA LADIJ.

Carigrad, 2. »Tanin« pravi, da so izmišljene vesti, ki so pripovedovale, da je križarka Hamidije napadla štiri grške ladje in potopila tri izmed njih.

DENAR ZA TURČIJO.

Carigrad, 2. Porta upa, da se ji danes izplača prvi obrok posojila v znesku dvanaeststotisoč funtov, ki ju ga je dovolila neka finančna skupina na zakladne bone po kurzu 94.

Carigrad, 3. Zadeva posojila Nemške banke, ki je v zvezi s koncesijo za mestno železnico, je urejena.

Berlin, 3. V merodajnih krogih izjavljajo, da so vse turške vesti o denarni pomoči, ki bi jo dobila turška vlada v katerikoli obliki, izmišljene. Tudi zadeva koncesije za mestno železnico, ki je že stara, ni v zvezi z nikakšno finančno transakcijo.

KRALJ FERDINAND BOLAN.

Frakobrod, 2. »Frankfurter Zeitung« javlja, da je kralj Ferdinand, odkar se je vrnil z vojne, hudo nevrasten, vsled česar ima vlada velike težave z njim.

DANEV V PARIZU.

Pariz, 2. Na povratku iz Londona se je dr. Danev ustavljal tukaj in je konferiral z izvoljenim predsednikom republike Poincaréjem in z drugimi politiki.

VELESILE.

Konferenca poslanikov.

London, 3. Včeraj je imela konferenca poslanikov zopet sejo, o kateri pa ni izdala nobene uradne izjave. V poučenih krogih trdijo, da se je bavila z odgovorom turške vlade na noto velesile. Konferenca baje vztraja na stališču, ki so ga velesile zavzele v svoji noti, t. j. da naj se Odrin izroči Bolgarski, odločitev o egejskih otokih pa prepusti velesilam. Turčija je o tem poučena. Vendar ne bodo storile velesile nobenega skupnega koraka več in če se bo vojna nadaljevala, ostanejo strogo nevtralne.

V Londonu upajo.

London, 3. Tukaj se vzdržuje vest, da je konferenca poslanikov našla pot, po kateri je še mogoč vpliv na balkanske nasprotnike, ne da bi bilo treba kakšne skupne demarše. Velesile stoji slejkoprej na stališču, da naj bi Turčija izročila Bolgarski ves Odrin, mislijo pa, da bi se ta cilj vendar lahko dosegel s pogajanj in da bi se ta lahko obnovila na podlagi zadnjih turških koncesij.

London, 3. V poučenih krogih mislijo na podlagi poročil iz Carigrada, da bi bilo turški vladi všeč, ako bi se mogla na podlagi svojega odgovora dalje pogajati in da bi tudi v glavnih točkah še popustila, če bi ji dali balkanski zavezniki priliko, da bi se zavarovala proti domačim eventualnostim (?).

V Berlinu niso izgubili upanja.

Berlin, 3. V krogih, ki imajo zveze z zunanjim uradom, pravijo, da je vkljub pozni uri še mogoče preprečiti obnovitev vojne. Včeraj so bili storjeni diskretni politični koraki, o katerih ni natančnejših poročil; upajo pa vendar, da se danes še pojasnijo nekateri momenti, tako da ne bo imela puška zadnje besede.

Rusija nevtralna.

Peterburg, 3. Glede na položaj na Balkanu ne zasleduje Rusija nobenih egoističnih namenov. Ako se res obnovi vojna, hoče Rusija ostati nevtralna kakor ostale velesile. Izključeno pa ni, da se prepreči vojna še zadnji hip.

PANISLAMIZEM.

Carigrad, 3. Mohamedanski prvaki v Afganistanu so imeli sestanek, na katerem so izjavili, da se mora turška vojna smatrati za zadevo vsega mohamedanskega sveta. Zlasti predaja Odrina, v katerem so važna islamska svetišča, bi bila udarec za vse mohamedanstvo in se mora preprečiti. Zaradi tega hočejo prisiljati Turkom v vsakem oziru na pomo, tudi denarno, in so v ta namen nabrali 250 funtov.

CESAR PIŠE PISMO CARJU NIKOLAJU...

Oficijozno poročilo.

Dunaj, 2. Oficijozni »Fremdenblatt« poroča: Izvedeli smo, da nese prihodnje dni podpolkovnik Bogomir princ Hohenlohe - Schillingfürst v Peterburg carju Nikolaju lastno ročno pismo cesarja Franca Jožefa. Neposredno občevanje obeh vladarjev izraža prijateljske odnose, ki vladajo med dunajskim in peterburškim dvorom.

POGRETA AKCIJA.

Dunaj, 3. Princ Hohenlohe, ki je izbran za sla, je zet nadvojvode Friderika in je bil za enak posel dolčen že 20. novembra »v kritičnem tednu«. Tedaj je bilo avstrijsko - srbsko razmerje do skrajnosti napeto; kot poslednje sredstvo za ohranitev miru je avstrijska diplomacija predlagala, da piše cesar rusemu carju lastno ročno pismo in za to misijo je bil izbran princ Hohenlohe, ki ga je car sprejel 20. novembra na posebni avdienci v budimskem gradu. Pozneje so namero opustili iz bojazni, da bi utegnili neprijazen carjev odgovor le poostri položaj.

KOMENTARJI ČASOPISJA.

Dunaj, 2. Dunajsko časopisje obširno komentira cesarjevo lastno ročno pismo, katerega besedilo je še neznan. »Neues Wiener Tagblatt« pravi, da je namen cesarjevega pisma tale: V sled balkanskih homatij je Rusija mobilizirala svojo vojsko in jo postavila na gališko mejo. Na rusko mobilizacijo je Avstrija odgovorila z mobilizacijo svoje vojske, ki jo je zbrala na ruski meji. Mobilizacijski stroški so ogromni in hudo obremenjujejo državno blagajno — vsled tega pošilja cesar Franc Jožef carju Nikolaju lastno ročno pismo, v katerem mu predlaga, da obe državi demobilizirata, ker je demobilizacija na korist i Avstrije i Rusije. — »Neue Freie Presse« poroča, da cesarjevo lastno ročno pismo ni v zvezi s tristoletnim jubilejem Romanovske dinastije, ki se bo obhajal prihodnje dni, temveč da se nanaša na politične difference med Avstrijo in Rusijo. »Neue Freie

Presse« pripisuje pismu dalekosežen političen pomen in podpira svojo trditev z okolnostjo, — da so bila avstrijska poslaništva v tujini telegrafično obveščena o pismu.

(Komentarji oficijoznega časopisja so pretirani in povečujejo pomen cesarjevega pisma, katerega vsebina je še neznan. Dejstvo je, da so doslej vladale med dunajskim in peterburškim dvorom izza aneksijske krize jako napete razmere in car Nikolaj se je na svojem potovanju v Racconigi na prav demonstrativen način v velikem kolobarju izognil avstrijskih tal. Cesarjevo pismo kaže, da se je ta medsebojna neprijaznost nekoliko poglobila; vse druge kombinacije so zaenkrat, dokler ni znano besedilo cesarjevega pisma, prezgodnje. Koristnejša in bolj pomirjevalna od te dvorne literature bi bila vsekako takojšnja demobilizacija, na katero pa vodilni krogi avstrijski še ne mislijo, saj je domobranski minister še v soboto izjavil, da je odpust pod orožje pozvanih rezervistov in nadomestnih rezervistov nemogoč.)

MINISTRSKI SVET.

Dunaj, 2. Včeraj popoldne se je sešel pod predsedstvom grofa Stürgkha ministrski svet. Posvetovanje je trajalo več ur. Rešile so se tekoče zadeve. Minister javnih del, dr. Trnka, se ni udeležil posveta, ker je še vedno bolan.

GENERALSKI SVET.

Dunaj, 3. Generalski svet pod cesarjevim predsedstvom se bo sešel takoj po pustnih dneh.

PRESTOLONASLEDNIK JE ODLOŽIL PROTEKTORAT »SREBRNEGA KRIŽA«.

Dunaj, 3. Društvo »Srebrnega križa«, ki se je ustanovilo leta 1908, z namenom, da se preskrbi delo od vojaštva odpuščenim mladencem, je bilo pod protektoratom prestolonaslednika Franca Ferdinanda. Kakor smo že svoj čas poročali, se je pa društvo »Srebrnega križa« pečalo največ s tem, da je preskrbovalo podjenikom stavkokaze. Sedaj so pa prišle na dan še druge nečedne kupčije tega društva. V očitnem tem razkritjem je odložil prestolonaslednik protektorat pri »Srebrnem križu«.

STAVKA NA REKI.

Reka, 2. Stavka v tovarni za torpede traja dalje. Delavci zahtevajo odsvetitev nadinženirja Duerksa. Vsi pomoli in obrežja so prenapolnjena; prihajajoči parniki morajo ostajati pred luko.

GALIŠKA VOLILNA REFORMA.

Dunaj, 3. Pogajanje Poljakov in Rusinov zaradi deželne volilne reforme na Gališkem se nadaljuje dne 7. februarja.

DESYJEVE OBTOŽBE PROTI LUKACSU.

Budimpešta, 3. Bivši državni tajnik, poslanec dr. Zoltan Desy, je podal sodnemu dvoru dokaze za svoje obtožbe proti ogrskemu ministrskemu predsedniku Lukacsu. Očita mu pred vsem uporabo državnega denarja v volilne namene, prodajo svojih hiš erarju za pretirane cene in da je ostal, če ko je bil imenovan za finančnega ministra, predsednik razredne loterijske družbe. Vlada je izdala zelo dolg in v podrobnosti segajoči komunik v tej zadevi, s katerim izpodbija Desyjeve obdolžitve.

n flp. - (Izwmernmqcl .p 2NdMxfkšČ 107

ŠPANSKA VLADA.

Madrid, 2. Kabinet Romanones je objavil vladni program, ki obsega obširno socialno reformo.

Madrid, 2. Iz palače javljajo sledečo zgodbi: Ko je ministrski predsednik Romanones predložil kralju svoj program, je Alfonso dejal: »Imel sem že osemnajst ministrskih predsednikov, vsak je imel velik program in — nobeden ga ni izvršil.« Nato je Romanones z živahno gesto odgovoril: »Bodite prepričani, velikanstvo, jaz izvedem svoj program!«

SPLOŠNA STAVKA USLUŽBENCEV NADCESTNE ŽELEZNICE V HAMBURGU.

Hamburg, 2. Včeraj jutraj so pričeli s stavko vsi uslužbenci nadcestne železnice v Hamburgu. Uslužbenci so zahtevali povišane mezde, a ker ni ravnanje hotelo določiti gotovega termina za plačevanje višjih mezd, so uslužbenci pričeli s stavko, ki jo vodi strokovna organizacija transportnih delavcev. S stavko so uslužbenci prelomili pogodbo in zaradi tega zapadejo njihove kavcije po 100 in 200 mark.

Hamburg, 3. Stavka v Hamburgu je končana. Družba je delavcem dovolila koncesije.

STAVKA V PETERBURGU KONČANA.

Peterburg, 2. Velika stavka v Putilovih podjetjih je končana.

BANDA VLOMILCEV.

Bruselj, 2. Tukaj so prišli 33 članov mednarodne bande vlomilcev, ki je izpraznila več bank. Pri aretiranih so našli vrednosti za več milijonov frankov.

LADJA V SILI.

Novi Jork, 2. Križarka Cincinnati je dobila ukaz, poiskati angleško ladjo Yingchoro, ki so jo videli z zlomljenim vijakom brez pomoči v višini Luzona. Ladja ima 200 potnikov.

MONGOLIJA.

Peking, 3. V poučenih krogih je slišati, da je Juanšikaj sklenil spomladi odposlati vojaško ekspedicijo v Mongolijo pod vodstvom podpredsednika republike.

Novice.

* Mladi samomorilni kandidatje. Iz Budimpešte poročajo: V pondeljek zvečer se je ustrelil 16letni delavec Karl Straßgürtler. Našli so pri njem pismo z napisom »Zaobljuba«. Iz pisma je izvedela policija, da so sklenili Straßgürtler, njegov 16letni oritatelj elektrotehnik

Evgen Örtl in 16letna Irma Eichelbrenner skupen samomor, ker je bil zaljubljen Straßgürtler v Eichelbrennerjevo. Örtl pa v njeno sestro. Straßgürtler je prodal svoje kolo za 20 K in kupil dva revolverja. V ponedeljek zvečer bi bili morali izvršiti vsi trije samomor, tako so se bili domenili. Dekle pa si je zadnji trenotek premislilo. Nato sta šla Straßgürtler in Örtl v vežo neke vile, a v odločilnem trenutku se je Örtl skesal, le Straßgürtler je izpolnil obljubo. Iz obeh revolverjev je ustrelil v se in bil takoj mrtev.

* **Brezprimerno oderuštvo.** Pred desetimi leti je otvoril odvetnik na Dunaju svojo pisarno. Bil je brez sredstev in je potreboval denar za opravo pisarne in za stroške; razentega je bila prav takrat njegova soproga v sanatoriju, kjer so jo operirali. Odvetnik si je izposodil zato pri Aleksandru Filipoviču 5600 K. Za teh 5600 K se je moral odvetnik obvezati, da bo plačeval vsako leto 5600 K obresti. Odvetnik je res pet let in pol dajal oderuškemu krvsesu te ogromne obresti. Ne bi mu bilo treba tega storiti, ali sramoval se je, da bi ga oderuh tožil. Ker ni zmogel odvetnik več tako visokih obresti, je stiskal oderuh iz njega manjše zneske po 10 K, 20 K kot oderuške obresti. Leta 1909, je mislil odvetnik, da je našel sredstvo, s katerim bi si olajšal to grozno breme. Prosil je Filipoviča, naj najame odvetnika, ki bi napravil sprejemljivo spravo. Odvetnik je namreč mislil, da bo njegov tovariš vendar spoznal, da je že dovolj plačal oderuhu in da bo izposloval ugodno spravo. Ali s to prošnjo je prišel odvetnik z dežja pod kap. Filipovič je res najel odvetnika, dr. Emila Menseja, ki pa je odvetnik prav po okusu oderuhov. Dr. Mense je zahteval od odvetnika, da naj izda dolžno pismo za 13.000 K, čeprav je nesrečnik že prvo leto preplačal svoj dolg. Odvetnikova soproga je končno z izgrečoni dosegla, da sta sprejela oderuh in njegov čedni odvetnik dolžno pismo za 8000 K. Kmalu se je pa Filipovič zopet oglašil in znova iztisnil iz odvetnika 2800 K. Od junija 1910 je pa oderuhov zastopnik dr. Mense z vso ostroščjo nastopal proti odvetniku in ga tožil na izplačilo dolga. Toženi odvetnik je v svojem odgovoru na tožbo dejal, da ga Filipovič toži le za izplačilo oderuških obresti. Ko pa je prišel dan obravnave je bilo v razpravi dvorani več odvetnikov, pred katerimi se je toženi odvetnik sramoval. Da bi se ognil razpravi, se je pogodil z dr. Mensejem, da naj postopanje miruje. Zato je plačal dr. Menseju 200, oderuhu pa 400 K. Koncem marca 1911 so se vsi trije v notarski pisarni zedinili, za novo dolžno pismo, s katerim se je odvetnik zavezal, da bo plačal Filipoviču 8960 K v mesečnih obrokih po 200 K. Odvetnik pa ni mogel redno plačevati. Dr. Mense je postajal vedno predržnejši. Dal je odvetnika rubiti in ga naznanil odvetniški zbornici zaradi disciplinarnega pogoška, ker je najvišji sodni dvor razsodil, da odvetnik ne sme pustiti, da bi ga rubili. Pred disciplinarnim svetom je bil odvetnik oproščen, a uvedla se je disciplinarna preiskava proti dr. Menseju. Dr. Mense je končno zaradi prav neznanega zneska dosegel: da so odvetniku odpeljali pohištvo. Pred odvetnikovo pisarno je prišel tovorni voz in pet delavcev in vsa sosesčina se je nabrala, da vidi, kako odpeljejo odvetniku pohištvo. Zda pa se je oddal ubogi odvetnik, da bo ovadil Filipoviča zaradi oderuštva. Obtožnica proti Filipoviču

navaja, da je odvetnik za 5600 K plačal 60.800 kron obresti. Filipovič je bil obsojen na štiri mesece in na 4000 K globe. Dr. Menseja pa je disciplinarni svet odvetniške zbornice obsodil na 2000 K.

* **Le ni zaslužek železničarjev.** Prusko ministrstvo za javna dela izdaja »Archiv für Eisenbahnwesen«. V tem delu primerja Röhling prejemke železničarjev najvažnejših dežel. Po njegovem računu je znašal povprečni zaslužek železniških uslužbencev: v Zedinjenih državah 3463 K 20 v, na Pruskem 1933 K 20 v, na Angleškem 1704 K, na Avstrijskem 1482 K in v Italiji 1455 K.

* **Neimenovani junaki.** Pri vodovodnem podzemeljskem predoru v New Yorku, kateri bo dokončan v letu 1915., je dosedaj že izgubilo 200 delavcev svoje življenje. Na podlagi števila dosedanjih delavskih žrtv, si lahko predstavljamo, koliko žrtv bo še treba, da bo dokončano ogromno delo, katerega v svoji obsežnosti prekaša le panamski prekop. Ko bo delo dokončano, bodo uklesali v spominsko ploščo imena županov, mestnih svetovalcev in tverdko, ki je zgradila predor. Zastoni bomo iskali spomenik delavcem, ki so v korist človeštvu darovali svoje življenje. Tako plačuje današnja kapitalistična družba junaške delavce, ki izvršujejo ogromne kulturne stavbe... pozabi jih, še preden je zemlja zakrila njih trupla!

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba »Zarje«.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

A. Kje pa pustite brusiti svoje nože in škarje?
B. Pri gosp. Ivanu Kraigherju. On je fin umetni brusar.
Tudi se dobi pri njem vsakovrstno zelo dobro blago.
Obiščite ga, stanuje v Ljubljani, Židovska ulica šte. 3.

Le z "Zdravnik želodca" je prava napisa znamka.

Opozarjamo na var-
stvena znamenja "Zdravnik želodca".

St. 2681.

Ustanova za vojaške sirote.

Pri podpisnem mestnem magistratu je oddati za tekoče leto Josip Sühnlovo ustanovo za vojaške sirote v znesku 90 kron.

Pravico do te ustanove imajo revne sirote vojaškega rodu, naj bodo zakonske ali nezakonske, moškega ali ženskega spola.

Prošnjam, katere je vlagati pri magistratu

najkasneje do vštetega zadnjega februarja t. l.

je priložiti rojstni in krstni list, in če iz njega ni razvidno, da je bil prosiščev oče po poklicu vojaškega stanu, tudi še posebej dokaz o tem.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 31. januarja 1913.

Za veselice!

Velika izbira najcenejših raznih krink, kap, klobučkov in drugih pokrival, girland, koriandoli, serpentini in drugih reči. Vse te predmete dajem društvom v komisijsko prodajo, to je, kar se ne razpeča sprejemem po veselici nazaj. .:

Isto velja za vsa zunanja naročila.

FR. IGLIČ, Ljubljana, Mestni trg št. 11-12.

Žepni koledar za 1913

v Trstu

se dobi pri ANTONU VAUPOTIČU v Delavskem domu, ulica Madonina 15.

Ali sem že „Zarji“ pridobil novega naročnika?

Dr. Benjamin Ipavic

asistent oddelka za ženske bolezni in porodniškega oddelka dežel. bolnice

zopet ordinira.

NAZNANILO OTVORITVE.

Začeni s 1. februarjem 1913 se bodo sprejemali bolniki v privatno zdravišče

Najmodernejši komfort:

novi poslopje, zdravnik stanuje v hiši, električna razsvetljava, centralna kurjava s toplo vodo, v vsaki sobi vodovod s toplo in mrzlo vodo. Avtoklav (sistem Schaefer) 2-5 atmosfer, 138° C.

Sanatorium EMONA

Ljubljana, Komenskega ul. 4.

Najmodernejši komfort:

novi poslopje, zdravnik stanuje v hiši, električna razsvetljava, centralna kurjava s toplo vodo, v vsaki sobi vodovod s toplo in mrzlo vodo. Avtoklav (sistem Schaefer) 2-5 atmosfer, 138° C.

Privatno zdravišče za notranje in kirurške bolezni. — Privatno porodništvo. — Medicinalne kopeli (radij, elektrika, ogljenčna kislina, kisik, žveplo, smrečni ekstrakt itd.)

Porodništvo:

Oskrbnina na dan:

I. razred 12 K.
II. razred 8 K.

Lastnik in šef-zdravnik:

dr. Franc Derganc

Prof. dr. A. pl. Valenta - Marchthurn
primarij porodniško-ginekološkega oddelka
deželne bolnice.

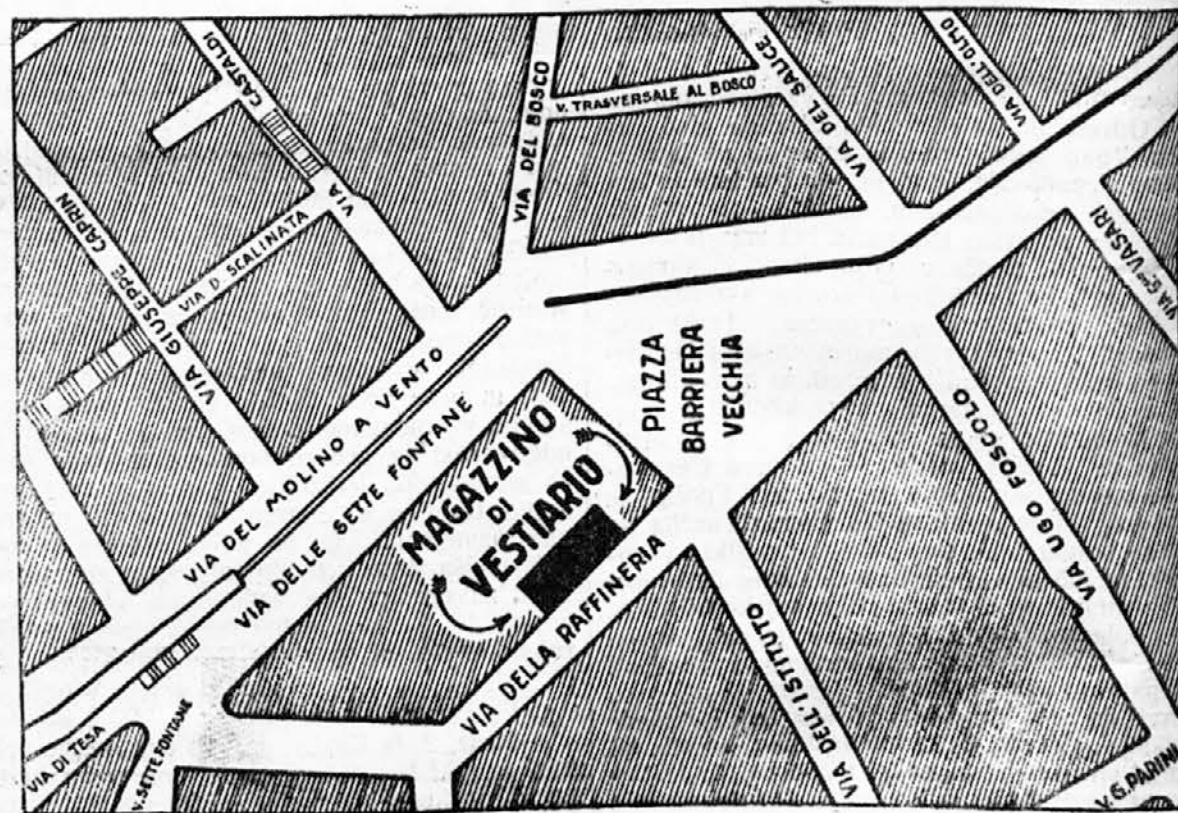
primarij prvega kirurškega oddelka
deželne bolnice.

Delavske konsumne zadruge ZA TRST, ISTRO IN FURLANIJO

vpisana zadruga z omejenim jamstvom.

Skladišče oblačil

Trst, ulica Raffineria šte. 3.

Evo izkaz inkasov od 18. septembra do 31. decembra 1912:

	Konfekcija		Manufakture		Obuvala		Pokrivala		Svepno	
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
September	5.624	86	6.977	88	2.548	32	1.636	50	16.787	56
Oktober	19.123	72	10.705	76	6.923	21	3.640	60	40.393	29
November	18.209	42	14.200	19	5.172	94	2.426	04	40.002	59
December	12.628	60	8.802	67	5.329	74	2.250	30	29.011	31
	55.586	60	40.686	50	19.974	21	9.953	44	126.200	75

Te številke govore jasneje nego vsaka druga ponarejena in lažnjiva reklama. One dokazujejo dejstvo, da članom „Delavskih združenj“ izdatno konvenira kupovati konfekcijsko blago, manufakture, obuvala in pokrivala edino v lastnem skladišču oblačil.

„SLAVIJA“

GENERALNI ZASTOP „SLAVIJE“ VZAJEMNO ZAVAROVALNE BANKE V LJUBLJANI.

VZAJEMNO ZAVAROVALNA BANKA V PRAGI, ki je največji slovanski zavarovalni zavod v Avstriji, so najpogostejše pogodbe, posebno za življenje in proti požaru in pri njej. — BANKA „SLAVIJA“ ima posebno ugodne pogoje in prikladne načine za zavarovanje življenja. Njeni terti za preskrbljenost za starost, za slučaj smrti roditeljev, za določeno otrokom, so najcenejši. Ona razdeljuje ves čist dobiček svojim članom. Življenjske police banke „Slavije“ so neizpodbitne in nezapadle. Gmotno podpira banka „Slavija“ narodna društva in organizacije, prispeva k narodnim dobrotinam namenom in s tem za izboljšanje in osamosvojitelj narodnega gospodarstva. Ogromni rezervni fond nad 68 milijonov jamčijo za popolno varnost. Čistega dobička je do sedaj izplačala svojim članom življenjskega oddelka K 2.733.740-70 Kapitalij in škod pa je do sedaj izplačala K 123.257.695 77. Vsa pojasnila daje ter cenike in razkazila razpošilja drage volje in poštne prosto.